

First Year BAMS Degree Supplementary Examinations March 2018

Sanskrit

(2016 Scheme)

Time: 3 Hours

Total marks:100

• Answer All Questions

व्याख्यातः

(2x10=20)

1. सोदाहरणं सूत्राणि व्याख्यात :

- अदर्शनं लोपः। • समाहारः स्वरितः। • ध्रुवमपायेऽपादानम्। • कर्मणी द्वितीया।

2. श्लोकानां पदच्छेद - पदार्थ - अन्वय सारान् लिखत :

- यथा बिसमृणालानि विवर्धन्ते समन्ततः। • यथा पयसि सर्पिस्तु गुडश्चेक्षौ रसो यथा।
- भूमौ पङ्कोदकस्थानि तथा मांसे सिरादयः॥ शरीरेषु तथा शुक्रं नृणां विद्यादिभूषणवरः॥
- शुक्रशोणितसंयोगे यो भवेद्दोष उत्कटः • कफमेदोविषातानां रात्रौ जागरणम् हितम्।
- प्रकृतिर्जायते तेन तस्य मे लक्षणम् शृणु॥ दिवास्वप्नश्च तृट्शूलहिककाजीर्णातिसारिणाम्॥

अधोनिर्देशानुसारं समाधत्त :

(10x5=50)

3. अधोरेखाङ्कितानां विभक्तिसाधुत्वं प्रदर्शयत :

- सतां गतम्। • रामेण बाणेन हतो बाली • स्थाल्यां पचति। • पितृभ्यः स्वधा।

4. अधोदत्तानां वाक्यानां अशुद्धिपरिहारं कुरुत :

- श्वः वृष्टिः अभवत्। • पिता पुत्रं स्निह्यति। • छतस्रः बालकाः क्रीडन्ति।
- त्वं कःअस्ति। • अहं यशसं इच्छामि।

5. आङ्गलभाषायाम् अथवा मलयालभाषायाम् अनुवदत :

- प्रजानामेव भूत्यर्थं स ताभ्यो बलिमग्रहीत्। • प्रजानां विनयाधानाद्रक्षणाद्भरणादपि।
- सहस्रगुणमुत्सृष्टुमादत्ते हि रसं पयः॥ स पिता पितरस्तासां केवलं जन्महेतवः॥

6. संस्कृतभाषायाम् अनुवदत

Water which is heater by the rays of sun at the day time, which is made cool at the night by the rays of the moon, and thus becomes ripe by the passage of time. By the presence of Agastya star it become more pure by removing poison if any. In the autumn this clear and pure water becomes more useful and this is called Hamsodaka:

7. विभक्त्यन्तरूपाणी लिखत :

- स्त्री । • तत् ।

8. टिप्पण्यौ लिखत :

- प्राणायामः । • स्नानम् ।

9. संस्कृतभाषायां उत्तरं लिखत :

- पदे पदे प्रत्ययमावहन्ति । के? • चत्वारि दानानि कानि?
- शौचं कतिविधम्? • स्वर्गं गच्छति मानवः। केन?

10. व्याख्यात :

- यो वर्तते शुचित्वेन स वैश्वानर उच्यते।
- सर्वमेव परित्यज्य शरीरमनुपालयेत्।
- यो वर्तते शुचित्वेन स वै श्वा नर उच्यते।।
- शरीरस्य प्रणष्टस्य सर्वमेव विनश्यति।।

11. सूचितकथां संगृह्य संस्कृतभाषायां लिखत :

- सर्वे ते हास्यतां यान्ति यथा ते मूर्खपण्डिताः।

12. सन्दर्भमुक्त्वा आशयं विशदयत :

- उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम्।
- कामार्त्तेनाथ मत्तेन दृष्टः स्वप्नो निरर्थकः।

उत्तरं लिखत

(10x3=30)

13. सन्धिं /सन्धिविच्छेदं च कुरुत :

- लक्ष्मी अ छाया।
- पौ अ अकः।
- प्र अऋच्छति।
- वाप्यश्वः।
- सम्राट्।
- अहर्गणः।

14. विग्रहवाक्यम्/समस्तपदं च लिखत :

- सुहृत्।
- अपुत्रः।
- वीरपुरुषः।
- शिवश्च केशवश्च।
- हंसानां राजा।
- पूर्वस्य कायः।

15. धातुरूपाणि लिखत :

- कुरुते।
- अवन्दत।

16. प्रयोगं विपरिणमयत :

- रामेण ग्रामः गम्यते।
- बालः गुरुं वन्दते।
- गोपालः जलं पिबति।

17. अधोरेखाङ्किते पदे कः प्रत्ययः इति कोष्ठात् समुचितमुत्तरं निधार्य लिखत :

- एवं निश्चयं कृत्वा सुप्तः। (क्त्वा, आनीयर्, तुमुन्)
- सर्वदा हस्तं प्रक्षाल्य भोजनं करोतु। (ल्यप्, तरप्, तुमुन्)
- पथ्यतमेषु उदकेषु अन्तरीक्षमुदकं श्रेष्ठतमं भवति (तरप्, आनीयर्, तमप्)

18. सन्धि कुरुत :

- तमः अ अभिभूते।
- अस्वपन् अ अपि।
- रात्रौ अ अपि।

19. सन्धिविच्छेदं कुरुत :

- यदेतत्।
- चाप्यनुधावति।
- अतस्तस्मिंस्तमसाः।

20. विग्रहवाक्यं लिखत।

- पित्तधरा।
- व्याकरणम्।
- पङ्कजम्।

21. अर्थं लिखत :

- तृट्।
- जाग्रत्।
- तन्द्रा।
- कृशः।
- क्लमः।
- सततम्।

22. अधो रेखाङ्कितानां पदानाम् अन्त-लिङ्ग - विभक्ति - वचनानि निर्दिशत :

- अग्निः सोमो वायुः सत्त्वं रजस्तमः पञ्चेन्द्रियाणि भूतात्मेति प्राणाः।
- प्रकृतीनां स्वभावेन जायते तु गतायुषः।
- क्लेशक्षमो मानयिता गुरूणाम्।
